

Verslag van het Bestuur der Brugsche Afdeeling.

(OCTOBER 1875 — OCTOBER 1876.)

I. — Werkingen.

Sedert de stichting onzer Afdeeling op 20 Maart 1872 zijn er ruim vier jaren verlopen. In dien tijd hebben wij al de moeilijkheden van een beginnend leven doorworsteld, zijn we, van miskend, bekend geworden wegens doel en middelen van ons streven, en die bekendheid hebben we jaar aan jaar zien groeien tot ontzag en achting, om ons eindelijk te mogen verheugen over de onvoorwaardelijkste liefde en de deelneming van het puik der Brugsche bevolking voor die instelling, die wij met hoogmoed noemen : *Ons Willems-Fonds*.

Dien uitslag hebben wij zoowel te danken aan ons zelve als aan 't gedrag onzer vijanden tegenover ons. De bezadigdheid, die wij in alles steeds aan den dag legden, heeft vertrouwen ingeboezemd; het ideaal van volmaaktheid en van volkseigenaardigheid, dat wij bij alle onze ondernemingen trachtten te verwezenlijken, heeft onze aanspraak gewettigd en doen erkennen op den naam van volksbeschavende instelling in Brugge; de vastberadenheid, waarmee wij naar het doel streefden, dat wij van den beginne af duidelijk hadden

bepaald, heeft veler oogen naar dat doel gewend, heeft velen tot de gewoonte gebracht het koelbloedig te beschouwen, en heeft er nog veel meer met de verhevenheid van ons streven ingenomen, die thans maar een spijt hebben : namelijk van niet vroeger den kloeken strijd met ons te hebben medegestreden voor volksontvoogding en vooruitgang door de moedertaal. Eigen taal, eigen kunst en eigen leven, wij hebben de liefde voor die leuze weten in te planten in eene stad, waar men er eens dwaasweg trotsch op was den spotnaam te verdienen van : *Les français de la Belgique*.

Ook wanneer er vijanden gekomen zijn om ons bij die zedelijk veroverde bevolking, die wij door wettige genegenheid aan ons hadden verbonden, verdacht te maken, — dan kwamen zij te laat ! De boom was groot genoeg geworden om dien vijand met zijne schaduw te dekken en hem de onmacht zijner aanvallen te bewijzen tegen den prachtig ingewortelden stam. De afgunst heeft op 't verbond van liefde en verdienste afgeketst, en thans zijn wij den aanvallers onzer instelling niets meer dan dank verschuldigd.

Inderdaad, 't is door die dwaze tegenkanting, welke door niets gewettigd was, dat wij vroeger dan wij 't mochten verhopē, in deze stad tot eene bekendheid zijn geraakt, die ons vooraan drong in de rei der nuttige instellingen binnen Brugge. Het snel groeiend getal onzer inschrijvers is wel het beste peil om dien toemendenden voorspoed te meten. Met 40 leden begonnen, mochten wij het in één jaar tot 71 brengen, en van 1875 tot op dezen dag klom het getal, na afrekening van alles wat de gewone golvingen jaarlijks af- en aanbrengen, van 117 tot 251. Daarbij rekenen we niet een 10 à 15-tal nieuwe inschrijvers, die slechts voor het volgende

bestuurjaar op de lijst zullen komen. Zoodat wij ons nieuw bestuurjaar met 240 inschrijvers zullen beginnen.

Zooveel bijval zou verbazend mogen heeten, ware hij niet te verklaren door het steeds groeiend belang onzer werkzaamheden.

In ons eerste levensjaar zegden wij zeer nederig het stichten van volksleergangen en het openen van burgervoordrachten als een ideaal na te streven, waarvoor zelfs onze krachten nog niet gansch opgewassen waren. Ons zedelijk doel stond echter hooger.

« Het is onder de burgerij, zegden wij, onder dien » stand van het staatkundig evenwicht en van den » langzamen maar zekeren vooruitgang, die lage van » ons volk, waar de Vlaamsche zin slechts door mode en » vooroordeel verbijsterd is, dat wij onze beste aanwin- » sten te doen hebben, onze duurzaamste en vrucht- » rijkste zegepralen te behalen. Het Vlaamsche woord, » klinkende ter eere van den Vlaamschen geest en van » de Vlaamsche grootheid in het verleden, weet in het » hart van onze burgerlieden, onder de korst van mode » en Fransch fatsoen, nog den goeden vruchtbaren » grond van het nationaal gezond verstand te vinden om » er die zaden van vaderlandsliefde aan te vertrouwen, » die ter eere van ons volk zullen gedijen. »

En thans, hoe ver zijn wij, onder stoffelijk opzicht, voorbij het doel gestreefd, dat in dien tijd het toppunt onzer droomen was! — Zoo verre dat wij thans, zonder rangschikking te brengen in die menigvuldigheid van werkzaamheden, tot geene klare voorstelling ervan meer zouden komen.

Wij schicken dus en beginnen met het voornaamste.

CONCERT-VOORDRACHTEN. — Wij bleven ons bepalen bij het getal van zes maandelijksche avondstonden als het

vorige jaar, met dit verschil dat de proef, bij de laatste concert-voordracht genomen, om het feest van de conferentiezaal naar de ruime concertzaal over te plaatsen, na bewezen noodzakelijkheid, tot een regelmatig gebruik werd. Beter nog; in den loop van het winterseizoen werd menigmaal de klacht gehoord, dat zelfs deze nieuwe zaal te klein werd en dat het bestuur zich op een grooter lokaal zou te voorzien hebben. De rijke afwisseling in het samenstellen der programma's, het gestadig invoeren van nieuws en beters, was overigens een onfeilbare middel tot welgelukken. Die afwisseling bestond zoowel in de onderwerpen, door de sprekers behandeld, in de keuze dezer sprekers zelven, als in de nieuwigheid van soms de voordrachten door declamatiën en tooneelvoorstellingen te vervangen.

Aldus hoorden wij :

Op 7 November 1875, Prof. PAUL FREDERICQ, van Gent, handelen over : *Brugge onder de hertogen van Burgondië*.

Op 5 December 1875, den Heer ERNST VAN DER VEN, van Antwerpen, over : *Drie sterren des levens*.

Op 9 Januari 1876, den Heer HENDRIK VAN BEERS, zoon, van Antwerpen, met de declamatiestukken : *De besteek* en *De zieke Jongeling*, van zijn vader.

Op 6 Februari 1876, den Heer G. FERNAU, gemeenteraadslid van Brugge, over : *Bevolking*.

Op 12 Maart 1876, Mevrouw en Mijnheer DE VESTEL, van Gent, in het lieve tooneelstukje : *Het Wiegje*, van Emiel van Goethem.

En op 9 April 1876, den Heer Ach. GOFFIN, van Brugge, in eene verhandeling met proefnemingen over : *De Verbranding*.

Aan een ontwerp om des zomers muzikale morgendstonden te geven met een letterkundig gedeelte, werd

op 9 Juli 1876 een begin van voldoening gegeven, en dat wel ter gelegenheid der inhuldiging van een borstbeeld van J. F. WILLEMS, den patroon van onzen kring.

Op dit feest, dat insgelijks plaats greep in de lieve concertzaal, werd, behalve het muziekgedeelte, waarover wij verder zullen handelen, ook eene voordracht gehouden door den schrijver der Afdeeling, over JAN FRANS WILLEMS, *zijn leven en zijne beteekenis als patroon van het Willems-Fonds*.

Dit feest, gevolgd van een luisterlijk banket, waaraan meer dan honderd inschrijvers, en onder dit getal de voornaamste personen der stad deel namen, sloot heerlijk de werkzaamheden van dit jaar, en bewees luisterlijk tot welke gevoelens van echte broederlijkheid men het gebracht had in het Brugsche Willems-Fonds op zoo weinige maanden.

Deze maandelijksche voordrachten werden als naar gewoonte van een muzikaal gedcelte vergezeld. Maar de zorg, aan het samenstellen van dit kunstgedeelte gewijd, getuigde meer en beter voor het klaarder bewustzijn, waarmede wij het hooge doel te gemoet streefden « van stoffelijke en zedelijke ontvoogding der Vlaamsche bevolking, en versterking van den algemeen nationalen volksgeest in België », door het Willems-Fonds in zijn schild geschreven, en waarin de kunst, vooral de muziek, zulk eene edele rol te vervullen heeft.

Al onze welwillende en belanglooze medehelpers van de vorige jaren bleven ons bij, nieuwe talenten beantwoordden zonder aarzelen aan onzen oproep; zoodat wij zeggen mogen dat het puik der Brugsche kunstbeoefnaars in het vak der muziek zich rond het Willems-Fonds kwamen scharen en ons toelieten aan onze feesten dat

streng klassieke en levendig nationale karakter te geven, waardoor onze Brugsche Afdeeling aanspraak heeft op de eereplaats onder de andere Afdeelingen van het land.

Wij mogen parel voor parel heel dat kunstsnoer afkorrelen met rechtmatigen trots.

Onder de vrouwen noemen wij met dankbaarheid Mej. *Louisa Hens*, van Antwerpen, *Carolina Letten*, *Maria Herreboudt*, *Virginia Priem*, die ons als solisten met haar wordend en reeds zooveel belovend talent zoo bereidwillig behulpzaam waren. Wij noemen bovendien heel die jeugdige, frissche rei jufvrouwen der beste burgerfamiliën onzer stad, die wij eens wel « het vrouwenkoor van het Willems-Fonds » hopen te noemen, en die meer dan eens onze feestzaal als in een kleurig bloemenperk herschiep, waaruit, — beter nog dan wat bloemen kunnen geven, — in bezielde tonen hymnen opstegen, waarover de geest des vaderlands zich verheugen moest. Zij getuigden inderdaad dat de burgerij aan de zijde van het Willems-Fonds door hare dochteren zelve hier bewijzen liet hoe zij eindelijk begreep, dat in Vlaanderen geene beschaving te verkrijgen is dan door de moedertaal.

Onzen dank dus aan Mejufvrouwen :

Celestina Letten, *Florence Vermander*, *Maria Vermander*, *Johanna De Greift*, *Johanna Bregentzer*, *Amalia Schoofs*, *Mathilde De Schrijver*, *Julia De Schrijver*, *Romanie Bouchery*, *Victorina Braet*, *Valerie Nolf*, *Octavie Gilleman*, *Louisa Cornette*, *Clemence Coussens*, *Julienna De Keteleere*, *Sidonia Verriest*, *Eugenia Verhoeven*, *Clemencia Gilleman*, *Georgina Saeys*, *Leontina De Greift*, *Leonie Saeys*, *Adela Mechelaere*, *Paulina Cornely*.

Bij die onbedwongen uitspraak onzer innigste dankbaarheid aan de dames, die ons de eer harer medewer-

king verleenden, voegen wij nog met eene bijzondere hulde den naam van *Mev. Schoofs*, die zoo zedig als talentvol in de moeilijkste omstandigheden ons ter hulp kwam en ons telkens de gelegenheid verschaftte eene kunstenaars van den echten stempel bij het klavier te bewonderen.

't Is niet zonder wezenlijke zelfvoldoening dat wij bij dit aangenaam onderwerp langer verwijlen, want zulks laat ons toe op het Willems-Fonds de gekende spreuk toe te passen: « Wie de vrouw met zich heeft, heeft de toekomst voor zich! » — Wij danken dus de dames over die vleierende onderscheiding, waarvan onze instelling van harentwege het voorwerp was, en durven op de voorspelling vertrouwen.

Onder de heeren hebben wij met erkentelijkheid te noemen: *MM. Is. Mestdagh*, van Gent, *B. Priem*, *L. Schoofs*, *Lod. Dumon*, *P. Delannoy*, van Gent, *K. Dumon*, die beurtelings zich als zangers deden toejuichen in stukken van de beste keuze onder de gewrochten der klasieke meesters en de nieuwste vruchten onzer jeugdige Vlaamsche muziekschool. Tot hen allen zeggen wij, met minder plichtplegingen, maar met evenveel hartelijkheid, zooals 't met mannen past: Dank, en de vriendenhand daarop!

Hier is het ook de plaats om onzen *Quatuor* eene openbare hulde te brengen. Deze vereeniging van jeugdige kunstenaars, samengesteld uit de Heeren *Jul. Goetinck*, *Hendrik Schoofs*, *A. Calandt* en *Edw. Van der Schaeghe*, ontving in de wekelijksche zitting van Maandag, 10 Januari, den openbaren doop als *Quatuor van het Willems-Fonds*, en verbond edelmoedig, als kunstlichaam, haar lot aan dat onzer instelling. Allen hebben trouw woord gehouden. De *Quatuor*, samenge-

steld uit de beste bestanddeelen onzer verdienstelijke Muziekschool, werd in den schoot onzer Afdeeling als korps geboren en volmaakte zich daar tot eene verdienstelijkheid, die voor eene nakende toekomst meer en beter dan gewonen lof zal verdienen. Aan hem hadden wij die puike uitvoeringen van meesterlijke muziek te danken, die ons niet alleen toelieten namen als Beethoven, Mozart, Haydn, Weber, Schumann, Weber, op onze programma's te stellen, maar ook den roem te beseffen en te bekrachtigen, welken deze scheppers in de tonenwereld verwierven. Laat het ons zeggen zonder omwegen, de *Quatuor* van het Willems-Fonds is iets geworden, waarvan men, ook buiten ons, rekening moet houden. Dat is hij geworden in ons midden, maar in dat midden heeft hij ook iets geput, want het Willems-Fonds geeft bezieling terug voor de genegenheid, die men hem schenkt. Dank aan die bezieling ook hebben wij onze jonge kunstenaars als overwinnaars mogen toejuichen in den glansrijksten prijskamp, waarvan ons Brugsch Conservatorium sedert lang getuigen mag.

Zoo wij hier van bezieling spreken, is het omdat de geest van het Willems-Fonds waarlijk tot eene ziel is geworden in den man, dien wij, naast den *Quatuor* zelve, het meest om hem te danken hebben, in den heer *Schoofs*, die het ware kunstvuur bij onze jongelingen heeft opgewekt en onderhouden, en geene offeringen ontzien heeft om van het Willems-Fonds in Brugge eene modelinstelling onder kunstopzicht te maken.

Ook aan de medewerking van twee gevormde kunstenaars hadden wij in den loop van het jaar en vooral bij de laatste concert-voordracht eene merkelijke uitbrei-

ding van het muzikaal gedeelte onzer programma's te danken.

De Heeren *Lod. Hinderyckx* en *P. Reynaert* stelden zonder aarzeling hun erkend talent ten onzen dienste, en vermeerderden de reeks kunstenaars, aan wie het Willems-Fonds in Brugge zijnen voorspoed schuldig is en zijnen dank erkentelijk aanbiedt.

Bij al deze huldebewijzen mogen wij den man niet vergeten, wiens geest ons allen in het ware spoor van nationale en verhevene kunsteigenaardigheid, met eene zoo bescheidene als beradene kloekheid, gestadig heeft gericht. Maar het is bijna overbodig *L. Van Gheluwe* aan de erkentelijkheid der Brugsche Afdeeling aan te bevelen.

Ook besluiten wij dit gedeelte van ons verslag met aan allen, die tot den vooruitgang van ons Willems-Fonds in Brugge de hand leenden, te verzoeken zich wegens de zwakheid onzer dankbetuigingen te vergoeden aan de beschouwing van den voorspoed, van den bloei, waartoe zij ons hielpen groeien. Dat zal wel hunne beste belooning zijn.

KRING VAN HET WILLEMS-FONDS. — Onder de voornaamste gevolgen, welke het Willems-Fonds in Brugge heeft gehad, noemen wij met fierheid den *Kring van het Willems-Fonds*.

In December nog van het voorgaande jaar, had de Brugsche Afdeeling slechts maandelijksche zittingen, waar bestuurzaken werden verhandeld, en die men vruchteloos zocht aantrekkelijk te maken. Ook was het aantal leden gering, dat daarop verscheen.

Men gevoelde echter dit gebrek aan geregeld verkeer onder menschen van dezelfde denkwijze, en verlangde vriendenbijeenkomsten te zien ontstaan, meer tot

ontspanning en onderricht dienende, en tot wederzijdse kennismaking, dan tot droog bestuurwerk.

Na verschillende mislukte pogingen, kwam men op het gedacht een nieuw, beter geschikt en beter gelegen lokaal te betrekken en dit met zekere plechtigheid te openen.

Dit viel meê, en op Maandag, 20 December 1873, werd de bovenzaal van het *Café Foy* op de Groote-markt ingehuldigd als nieuw lokaal der Brugsche Afdeeling van het Willems-Fonds, te midden van een toeloop van meer dan honderd personen. Men had aan de inschrijvers het recht vergund eenen vriend mede te brengen, ten einde hem met het Willems-Fonds kennis te doen maken, en hem aldus voor te bereiden er inschrijver op te worden. Daartoe was een klein concert ingericht en gaf de Schrijver der Afdeeling, in eene korte toespraak, uitleg over de strekkingen, het doel en de middelen van het Willems-Fonds en ook van den nieuwen Kring, die, in den waren zin, een *Burgerkring* zou worden. Vele toetredingen waren het gevolg dezer eerste bijeenkomst.

Sedertdien werden geregeld alle Maandagen dergelijke bijeenkomsten gehouden. Zij werden zoo druk gevolgd als de eerste. Het concert-gedeelte bleef in voege: de beste liefhebbers-zangers onzer stad verleenden ons regelmatig en dienstwillig hunne kostbare medewerking. Ook bij andere toonkunstenaars vonden wij dezelfde blijken van genegenheid, en zoo mochten de Maandagavonden in steeds afwisselend vermaak en kunstgenot, door de leden van het Willems-Fonds worden doorgebracht.

Tusschen de muziek in, werd steeds eene plaats gelaten voor een letterkundig of wetenschappelijk gedeelte,

hetzij voordracht, lezing, declamatie of wetenschappelijke verhandeling met proefnemingen.

Niet alleen geoefende sprekers traden daarbij op, maar gewone leden begonnen zich te oefenen in het gesproken woord. En dat was ook de strekking daarbij.

De eer van het initiatief met de wetenschappelijke verhandelingen, gestaaft door proefnemingen, komt toe aan den Heer *Ach. Goffin*, professor aan het Athenæum en ter Nijverheidsschool. Deze Heer, alhoewel een Waal van geboorte en slechts sedert een drietal jaren zich op onze taal toeleggende, heeft iedereen verbaasd en opgetogen door de klare en sierlijke wijze, waarop hij ons Nederlandsch spreekt, zonder bastaardwoorden, zonder haperingen, gladweg zooals menige Vlaming zich schamen moest het niet te kunnen. Voeg daarbij de grondig wetenschappelijke wijze, waarop de Heer Goffin zijn onderwerp behandelde, de belangwekkende proefnemingen over de genesis van het licht, — en het zal niemand verwonderen dat de uitbundige bijval van den spreker tot navolging opwekte. Ook zijn reeds een drietal nieuwe wetenschappelijke verhandelingen met proefnemingen in voorbereiding, door jonge leden, die het spoor van hunnen voorganger en leeraar willen trachten te volgen. Die ijver belooft veel.

Verschillige nieuwigheden zijn uit of ter gelegenheid van den *Kring* ontstaan.

Wij hebben reeds den *Quatuor* genoemd. 't Is in de 5^e Maandagzitting van den kring, dat deze, na eene puike uitvoering, werd ingehuldigd, en dat aan elk der vier leden, als blijk van genegenheid en als blijvend aandenken, een verbonden exemplaar overhandigd werd der *Kunstgeschiedenis*, door Jul. Vuylsteke naar het Hoogduitsch bewerkt.

KOORZANG-AFDEELING. — Ook de Koorzang-Afdeeling was een uitvloeisel van den Kring. Zij bestaat reeds uit een dertigtal leden, afzonderlijk ingericht onder het bestuur van den Heer *Lod. Hinderyckx*, medekamper tot den laatsten prijskamp van Rome. In zitting van 21 Februari en korts nadien in de vijfde Concert-Voor-dracht trad zij voor de eerste maal op met twee liederen unisono gezongen : *Gent* van Van Gheluwe, en *Het lied der Vlamingen* van Benoit. Ook deze heeft dus haar doopsel ontvangen als nieuw kind van het Willems-Fonds.

Thans is de koorafdeeling ijverig aan het werk met het aanleeren van uitgebreidere werken, en zal eerlang met eere mogen optreden en, hopen wij, bewijzen dat de geest van het Willems-Fonds ook haar bezielt en tot iets degelijks kan doen groeien.

ENGELSCH LEER. — Aan het edelmoedig initiatief van den Heer Leo Schoofs hebben wij ook het ontstaan te danken van den kosteloozen Engelschen leergang, die met zulke goede vruchten werd gegeven gedurende verschillende maanden van het vorige winterseizoen en thans ijverig herbegonnen is. Van den oorsprong af waren meer dan 50 leerlingen voor deze les ingeschreven, welke regelmatig den Donderdag avond in ons gewoon lokaal plaats greep. Deze leerlingen zijn getrouw gebleven en hun getal groeit met de achting voor den bekwamen leeraar.

BIBLIOTHEEK. — Met het vormen eener bibliotheek is in den Kring ook reeds aanvang genomen. Hier komt de eer van het initiatief ten volle toe aan den heer *P. Cuypers*, die den grond tot de boekerij legde met een prachtig geschenk : Al de werken van P. J. Van Kerkhove. Dank aan de welwillende medewerking van verschillende nieuwsbladuitgevers en vrienden, werd

kosteloos eene kleine leeszaal ingericht met eenige der voornaamste Vlaamsche bladen van het land. Thans is de grondsteen tot eene boekerij gelegd met de uitgaven van het Willems-Fonds en met eenige andere vrijwillige giften van leden. Ook dat voorzien wij, zal gedijen en een tak van voorspoed en degelijkheid te meer worden in de ontwikkeling van het Willems-Fonds te Brugge.

VERKEER. — Er werd met de stichting van den *Kring* nog iets anders gewonnen, namelijk dat een paar honderd personen, welke onbekend voor elkander leefden in dezelfde stad en in verschillende standen, thans vriendelijk met elkander verbonden zijn in dezelfde moedergedachte: *vooruitgang van ons volk door eigen kunst en eigen taal*; dat die talrijke personen, uit eigen initiatief, zelfs daartoe gekomen zijn zich onderling ook nog stoffelijk te verbinden en te verkleven door het aanknoopen van handelsbetrekkingen, zeggende dat men zich zoowel van alles voorzien kan bij vrienden als bij vreemden. En daarvan werden menige bewijzen reeds gegeven.

Wij meenen, met zulke uitslagen, den *Kring* van het Willems-Fonds eene der beste scheppingen van onze propaganda in Brugge te mogen noemen, en hem als navolgenswaardig voorbeeld aan andere Afdeelingen te mogen voorstellen.

ZAAK VAN DE KERKHOVE. — Het onderzoek, door onze Afdeeling in deze netelige zaak ingespannen, heeft goede vruchten afgeworpen. Ook werd er met ongeduld naar den uitslag gewacht en menigmaal vroeg een namelooze briefwisselaar der Brugsche *Patrie* dat de stuks ter inzage zouden overgelegd worden. Dit was overigens ons inzicht, en voor de verwezenlijking daar-

van getuigt een brief van ontvangst, waarbij het Brugsche Schepencollegie erkent op 22 April gemelde stuks te hebben ontvangen en, op onze vraag, *ter inzage van iedereen*, neergelegd te hebben in de stedelijke Bibliotheek. Dit zij ons laatste woord in deze zaak.

II. — Rekening.

ONTVANGEN :

Aandeel in de bijdragen der leden.	531 00
Hulpgeld van het hoofdbestuur in boekengeschenk	14 40
Toelage der maatschappij <i>L'Avenir</i> van Gent	230 00
Opbrengst van schalen, bussen en geschenken	110 00
	905 40

UITGEGEVEN :

Te kort van 1873.	67 75
Voordrachten en concerten.	332 83
Uitgaven voor muziek en kopij.	57 50
Drukkosten	226 14
Lokalen	199 14
Algemeene kosten	133 33
	1008 73
Te kort fr.	103 33

Deze uitgaven zijn gedekt geworden met de boven aangegeven middelen en met een deel der toelage van 200 frank, ons voor het loopende jaar toegekend door den kring « Brugge Vooruit ».

Behalve deze uitgaven heeft onze Afdeeling nog aanzienlijke rekeningen te vereffenen : voor druk van 1876, bode, pianohuur, boekverbinden, autographie, enz. beloopende tot eene som van omstreeks 800 fr.

Daarvoor zijn op dit oogenblik geen andere middelen voorhanden dan het overblijvende deel der hooger

vermelde 200 frank, en de gewone middelen van het jaar 1877, beraamd op 475 frank.

Zulk een toestand zou hoogst bedenkelijk zijn en misschien hopeloos, indien de goede faam, waarin onze werkingen alom de Afdeeling van Brugge gebracht hebben, ons de gegronde hoop niet gaf op buitengewone hulpmiddelen.

De eerste noodzakelijkheid zal wel zijn dat de Brugsche inschrijvers, die daartoe in staat zijn, het voorbeeld volgen van talrijke milde leden der Antwerpsche Afdeeling, die hunne jaarlijksche bijdrage ver boven het minimum van 6 frank hebben gesteld. Er ligt eene vernederende vergelijking voor Brugge in het feit dat 271 inschrijvers van Antwerpen, die in 1876 hunne bijdrage betaalden, de som opbrachten van 2,507 frank waarvan zij 1,455 frank voor eigen gebruik der Afdeeling terugbekwamen, terwijl 250 betaald hebbende inschrijvers van Brugge, — slechts 41 minder dan te Antwerpen, — daarentegen maar 1,559 frank opbrachten, waarvan zij slechts 551 frank te verbruiken hadden.

Men weet dat het middenbestuur, voor uitgave van boeken en andere onkosten, op elke bijdrage 4 frank afhoudt en dat de Afdeelingen op anders niet dan op het overblijvende recht hebben. 't Is dus aan de mildheid, waarmede talrijke leden van het Antwerpsche Willems-Fonds zich boven het minimum van 6 frank laten stellen, dat de bloeiende toestand dier Afdeeling onder geldelijk opzicht te danken is.

't Zijn de gewone middelen nochtans die de grondslag moeten zijn van al onze werkingen, willen wij niet eens onverwachts buiten staat gesteld worden het nuttige te verrichten, waarvoor de algemeene stem ons eene onvoorwaardelijke hulde brengt. — 't Is dus te hopen

dat de begoeden onder onze inschrijvers, dit zullen verstaan en, door eene gevoelige verhooging hunner bijdrage, zullen bewerken dat de beraming onzer middelen, in het Jaarboek opgegeven, voor 1877 ten minste voor de helft beneden de som zij, die wij werkelijk ontvangen zullen.

Stellig moeten wij dan nog, buiten die gewone middelen, een krachtig beroep doen op de hulp onzer Algemeene reservekas te Gent en op verschillende kringen, die ons met eene aanzienlijke bijlage zullen helpen recht komen. Wij twijfelen geen oogenblik in deze moeilijke omstandigheid, die zoo buitengewoon als onvoorzien is, dat het Gentsche Middenbestuur eene bloeiende Afdeeling als die van Brugge, waar het programma van het Willems-Fonds met zooveel glans en zulke nuttige gevolgen wordt ten uitvoer gebracht, op eene doorslaande wijze zal ter hulp komen.

Het is echter om op die tuschenkomst, zonder misbruik, aanspraak te mogen maken, dat wij de buitengewone kosten, die wij dachten te kunnen doen, in hunne redens en oorzaken dienen toe te lichten. Men zou ons kunnen ten laste leggen dat wij de wet der spaarzaamheid uit het oog hebben verloren, dat wij te veel nieuws hebben uitgevoerd en onze inschrijvers met te veel luister hebben willen dienen. Doch elke stede heeft hare zede, en is het Willems-Fonds te Brugge gegroeid tot eene beschavende kracht van eerste orde, 't is te danken aan de middelen, die het aanwendde om de openbare gunst tot zich te lokken. Zoodat de oorzaak onzer geldmoeielijkheden juist in de werkzaamheden ligt, die wij ons dit jaar getroosten moesten om uit een karigen toestand te geraken.

Maar alles wat wij noodig hadden om onze inschrij-

vers op eene duurzame wijze en met de beste uitslagen bij elkander te houden en hun getal te doen groeien, dat alles heeft nu een stevig bestaan, zooals ons verslag het vermeldt, en de kosten, die daartoe noodig waren, zijn nu eenmaal voor goed gedaan en zullen niet weer terug onze kas komen belasten. Verder zijn gewone uitgaven, als de bestendige huur eener piano voor den *Kring*, als wekelijksche uitnoodigingsbriefjes tot de vergaderingen van dien *Kring*, door nieuwe maatregelen gedempt of verminderd. Dank aan de welwillendheid van onzen nieuwen voorzitter is het vrije en onbelaste gebruik eener piano ons voortaan verzekerd. De kosten van bijeenroeping zijn op zulke wijze thans geregeld dat zij nauwelijks merkbaar zijn geworden.

En toch komt een deficit van 800 frank vrij groot voor. Maar tot onze verontschuldiging zij gezegd dat eene officieuze belofte, uitgegaan van een Brusselschen kring voor volksonderwijs, ons bijna met zekerheid heeft doen rekenen op een hulpgeld, dat men ons had laten verhoppen de 400 frank te zullen nabijkomen. Deze vooruitzichten zijn op den laatsten oogenblik uitgelopen op eene weigering, en de noodzakelijkheid om onze tegenwoordige inrichting te bewerken, had ons reeds onherroepelijk die vooruitzichten doen disconteeren.

Wij hebben echter geene redenen om te wanhopen dezen toestand te zullen redden. Als men ziet dat Antwerpen buiten zijne gewone middelen, 2,500 frank buitengewone, — 't is te zeggen het dubbel, — weet te vinden, en voor zijne voordrachten alleen eene som van 3,960 frank in een jaar beschikbaar heeft, dan moeten wij te Brugge en door vræemde hulp wel de middelen kunnen vinden om, voor een gansch buitengewoon jaar, eene gezamenlijke uitgave te dekken van rond de

1,800 frank, voor de veelzijdige werkzaamheden, waartoe wij de leden onzer Afdeeling hebben opgeleid, en tot verkrijging van den invloed, welken het Willems-Fonds thans in Brugge bezit.

Wij wenden dus onzen oproep tot al diegenen, in en buiten Brugge, die vertrouwen hebben in het hooge doel, dat wij willen bereiken, en tot eenige opofferingen geneigd zijn om ons in dat beschavende werk bij te staan, — tot de kringen, gesticht ter aanmoediging van alles wat voor de ontvoogding, de veredeling van ons volk nuttig kan zijn, hun verzekerend dat het Willems-Fonds alhier wel de beste hefboom is tot de verwezenlijking van zulke taak, — tot de begoeden in Brugge, die weten wat ons werk is, hoedanig zijn bijval en hoe rijk zijne gevolgen zijn, — en aan allen kunnen wij beloven dat zij het hoogste genot zullen beleven aan het heilrijke gebruik der edelmoedigen mild verleende hulp.

Wij besluiten hiermede dit reeds lange verslag, waarvan de aanvang het opwekkendste tafereel is van den goeden wil, van de werkzaamheid, van den rechten, reinen en voortvarenden geest, die hier bij allen aanwezig is tot bereiking van het verheven, volksgezinde doel, dat het Willems-Fonds zich voorstelt, en waarvan het einde zegt dat de middelen ongelukkiglijk ontbraken om dat kapitaal zijnen ganschen intrest te doen geven. Deze tegenstelling gelde voor een bewijs dat wij ten volle de hulp verdienen, die wij ten slotte vragen, en weldra sterk genoeg zullen zijn om alleen op eigen krachten te vertrouwen.

De Secretaris-Schatbewaarder.

J. SABBE.